

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.400

Krivda Anglije in Združenih držav

POSLEDICE POLITIKE KAPITALISTIČNEGA EGOIZMA.

Zaradi postopanja nove Nemčije v notranji in zunanji politiki sta sedaj najbolj ogorčeni Anglija in Amerika. Zlasti angleški zunanji urad ne ve kaj bi, a londonski tisk se poslužuje tona in besed, ki ga pri njem sicer nismo bili vajeni. Če pa pogledamo stvari do dna, potem vidimo takoj, da sta sedanega kritičnega položaja krivava v prvi vrsti prav London in Washington. Pariški »Ordre« je te dni popolnoma pravilno zapisal: »Če bi bila Anglija ostala zaveznica Francije, potem sedaj ne bi bilo nobene vojne nevarnosti in tudi hitlerstva bi bilo kmalu konec!« Mi gremo pa še dalje in trdimo, da v tem primeru tudi ne bi bilo ne italijanskega imperializma ne madžarskega legitimizma in tudi ne revizionizma. Za vse to sta odgovorni Anglija in Amerika. Poslednja je pa posledel največ odgovorna tudi za sedanjo svetovno gospodarsko krizo.

Če hočemo, da nam postane vse to jasno, se nam je treba samo ozreti po še ne pozabljenih dogodkih povojne dobe, posebno zadnjih let. Kdo je bil tisti, ki je najbolj podpiral nemške težnje po črtanju reparacij? Kdo je bil tisti, ki je prvi zahteval priznanje nemške enakopravnosti? Kdo je bil tisti, ki je forsiral razorožitev za vsako ceno? Kdo je tisti, ki je z neutralnostjo ali celo finančno kooperacijo podpiral italijanski fašizem? Kdo tisti, pri katerem so našli madžarski legitimisti in revizionisti vedno odprta ušesa? To sta bili Anglija in Amerika, obe anglosaški velesili! Samo tema dvema se mora Nemčija zahvaliti, da ne plačuje več reparacij in da ima v žepu načelno priznanje enakopravnosti, kakor tudi Italija, da ima svoj revizionistični blok, ki vznemirja Evropo. Če bi bili Anglija in Amerika samo z besedo namignili, da tega nočeta, se gotovo ne bi bilo zgodilo. Toda Anglija ni marala, da bi se moč Francije še bolj okrepila, Amerika je pa vodila svojo politiko čisto po svojih materialističnih interesih.

Prav iz washingtonske Bele hiše ter iz ameriškega kongresa so prihajali vedno glasovi potuše za vse elemente, ki

vznemirjajo mir Evrope. Spomnimo se samo germanofilstva in italofilstva senatorja Boraha! Washington je zahteval črtanje nemških reparacij samo zato, da bi Nemci tako sproščeni denar porabili za naročila v Združenih državah in iz istega namena, da bi Evropa postala večja odjemalka ameriškega blaga, forsira sedaj razorožitev, padec carinskih meja itd. Nasprotno pa sam ne popusti niti za las glede vojnih dolgov in vodi svojo finančno politiko brez ozira na to, če Evropo tudi še bolj oslabi. Idealizma ni v Washingtonu niti trohice; vse je samo »kšefte«. Toda na ta način, z grdim kapitalističnim egoizmom brez vsakih etičnih načel, se sedanja zmeda sveta ne da odstraniti. Ne da se doseči niti gospodarsko niti politično pomirjenje narodov. Razorožitev sama pa je v takih razmerah lahko celo zločin!

In sedaj, ko so razmere po glavni krivdi Londona in Washingtona dozorele do grozečega poloma, se oglašajo z obal Temze glasovi, ki pravijo: »Niti en sam angleški vojak ne sme prekoračiti Rokavskega preliva, pa naj se v Evropi zgodi karkoli!« To se pravi z drugimi besedami: »Evropa, ki smo te zaradi svojih materialističnih interesov pomagali razdvojiti do viška, glej poslej sama, kako boš z orožjem rešila svoje zadeve. Mi bomo ostali v eventualnem primeru vojne neutralni in bomo koplili kot vsestranski vojni dobavitelji svoje vojne dobilke!« To stališče je čisto podobno stališču Anglije do dogodkov na Daljnem vzhodu, kjer Japonci nikoli ne bi počenjali kar hočejo, če bi Anglija samo malo zapotala. Toda v interesu Londona je, da se oslabi — Rusija! Zaradi take politike egoizma in »kšefta« ni prav nič čudnega, če se v Evropi zopet govori in piše o možnosti nove vojne, nove krvave katastrofe. Če bi se bili zlasti anglosaški velesili zavedali, da je tudi njun narod del, in to velik del človeštva in je zato odgovoren za njegovo bodočo usodo ter bi bil eventualno doprinesel tudi vsaj male materialne žrtve, potem bi bilo sedaj na svetu, posebno pa v Evropi precej drugače, kakor je!

Vojska edini ideal nemškega naroda

ZANIMIVA RAZPRAVA V LONDONSKI SPODNJI ZBORNICI. KOMENTARJI PAPENOVEGA GOVORA.

LONDON, 17. aprila. V spodnji zbornici je vprašal narodni poslanec polkovnik Wegwood vlado, če je pripravljena v primeru potrebe predlagati sklicanje vrhovnega sveta aliranih velesil. Zunanji minister sir John Simon je na to vprašanje odgovoril: »Popolnoma gotovo!« Ob tej priliki pišejo včerajšnje »Times« v svojem uvodniku: »Ves Hitlerjev pokret ni nič drugega, kakor priprava za vojno. Od 31. januarja t. l. nemški be-

sednjak ne pozna več besed »mir« in »pomirjenje«, in zopet cvete starj germanski ideal smrti na bojišču ter gnus pred smrtjo na slami. Kaj Nemčija hoče, je povedal von Papen v svojem ministerstvem govoru javno in nedvoumno: »Adolf Hitler bo mogel reči ob koncu svojega življenja: Jaz sem nemško vojaštvo z vsemi njegovimi lastnostmi in vrlinei zopet vzpostavil kot edini ideal nemškega naroda!«

Mala antanta in sedanji položaj

ZENEVA, 17. maja. Sinoči so se sestali zunanji ministri držav male antante k skupni konferenci, na kateri so določili stališče male antante za primer, da bi izzval današnji govor nemškega državnega kancelarja potrebo po kakršnikoli intervenciji. Ministri so se posvetovali tudi o najnovjši Rooseveltovi poslanici in soglasno ugotovili, da se vsebina poslanice dosledno krije z mirovnimi željami male antante, ki je prav tako pripravljena doprinesiti svoje žrtve v vprašano razorožitev.

ZAŠČITA MEJ ČSR.

PRAGA, 17. maja. Vlada je izdelala novelo zakona o zaščiti republike. Novela vsebuje posebne ukrepe za obrambo državnih mej.

NEMIRI V NIKARAGUI.

WASHINGTON, 17. maja. Iz Managua v srednjeameriški državi Nikaragui poročajo, da je predsednik te republike Sacasa proglasil obsedno stanje zaradi delovanja subverzivnih elementov, ki jih podpirajo nekateri politični krogi.

POTRES V AMERIKI.

SAN FRANCISCO, 17. maja. Ob 3. uri 45 minut je bil tukaj zabeležen močan potresni sunek.

Rooseveltovo apel na vse države

BISTVO ROOSEVELTOVE POSLANICE. POSLANICA V KONGRESU. HITLER BO DANES ŽE ODGOVORIL. HINAVSKO ZAVIJANJE NEMŠKEGA TISKA.

WASHINGTON, 17. maja. Predsednik Roosevelt je poslal vladam vseh držav, ki sodelujejo na ženevski razorožitveni konferenci, oziroma nameravajo prisostvovati londonski svetovni gospodarski konferenci, poslanico, v kateri jih poziva, da v zadnjem trenutku skušajo urediti nastala nesoglasja na miren način in zagotovijo mir s praktičnimi ukrepi o razorožitvi. Za ohranitev miru je predlagal Roosevelt naslednji svoj načrt: 1. Vse države naj podpirajo Macdonaldov predlog za odstranitev napadalnega orožja. 2. O ukrepih, ki so potrebni za izvedbo tega načrta, naj se čim prej sklene pogodba. 3. Dokler se ti ukrepi pripravljajo, naj nobena država ne poveča svoje oborožitve preko mej, ki so ji določene po obstoječih pogodbah. 4. Vse države naj sklenejo skupno nenapadno pogodbo, po kateri bodo trdno obvezane, da ne bodo nikoli poslane preko meje nobene oborožene sile. Če bi se kaka velesila ne hotela pridružiti tem ciljem, bo pot za ohranitev svetovnega miru že težja in bo tudi ves svet vedel, kdo je za to odgovoren. Napadalo orožje je danes mnogo močnejše od obrambnega. Na svetovni gospodarski konferenci naj bi se dosegli na Rooseveltov predlog stabilizacija valut in osvoboditev svetovne trgovine z mednarodno akcijo za dvig standarda cen.

WASHINGTON, 17. maja. Roosevelt je istočasno, ko je poslal poslanico ostalim državam, naslovil posebno pismo tudi na ameriški kongres, v katerem izjavlja, da so Združene države pripravljene odreči se vsega napadalnega orožja takoj, ko bi to storile tudi vse ostale države. Ta korak je nujno potreben, če se hoče svet rešiti propasti in si pomagati zopet na noge, kar pa preprečuje egoistična in kratkovidna politika posa-

meznih držav. Ker je svetovni mir resno ogrožen, je bil njegov apel vsemu svetu, naj opusti vse napadalo orožje, nujno potreben. Predsednik reprezentančne zbornice Rainey je v svojem odgovoru ugotovil soglasje vsega naroda z Rooseveltovo zunanjo politiko. Poslanica je namenjena predvsem Japonski, Kitajski in nekaterim južnoameriškim državam, nato pa tudi Nemčiji in Franciji.

BERLIN, 17. maja. Včeraj so se takoj po brzotrajnem sprejemu Rooseveltove poslanice vršila dolgotrajna posvetovanja, zvezana z današnjim govorom kancelarja Hitlerja v državnem zboru. Kakor se izve, bo Hitler že odgovoril na apel predsednika Roosevelta, čegar poslanico so takoj po dešifraciji predložili tudi predsedniku Hindenburgu. Kancelar bo danes v svojem velikem programatičnem govoru podal precizirano stališče nemške zunanje politike s posebnim ozikom na situacijo na ženevski konferenci kakor tudi v vprašanih svetovne gospodarske konference. V diplomatičnih krogih pričakujejo Hitlerjeve izjave, ki so za nadaljnji razvoj svetovnopolične situacije silnega pomena, z veliko napekostjo.

BERLIN, 17. maja. Ves nemški tisk je objavil Rooseveltovo poslanico deloma v celoti, deloma pa je v izvlečku. Splošno smatrajo vodilni nemški listi poslanico kot zelo važen svetovno političen akt, ker stremi po zagotovitvi svetovnega miru, kar je tudi želja Nemčije. Z ozirom na to ugotovitev ne vidijo nemški listi v Rooseveltovi poslanici prav nobene osti, ki bi bila naperjena proti Nemčiji in njenim interesom. Neki list izraza željo, da bi prinesla poslanica svetu več blagoslova, kakor ga je dalo svoj čas 14 Wilsonovih točk.

Japonci pred Pekingom

LONDON, 17. maja. Po poročilih iz Pekinga so Japonci oddaljeni sedaj le še 40 milj od Pekinga. V svojem prodiranju se poslužujejo letal, ki strašno čistijo teren pred dobro opremljenimi pehotnimi in drugimi četami. Pri prehodu čez reko Luano so pa Japonci naleteli na hud kitajski odpor in so imeli pri tem težke izgube. Posebno močan odpor so pokazali Kitajci pri mestu Nantienemu, ki se ga je posrečilo Japoncem zasesti šele potem, ko so s topovskim ognjem dobesedno razrušili vse utrdbe okrog mesta. Kitajci so imeli pri obrambi tega mesta velikanske izgube. Japonci se sedaj približujejo mestu Tunčaoju, ki leži 15 milj vzhodno od Pekinga. Ameriški poslanik v Pekingju Johnson je pozval vse ameriške državljane, ki stanujejo v Tunčaoju, da takoj zapuste mesto in se preselijo v Nanking.

DELEGATI MINISTRSTVA PRI MATURAH.

BEOGRAD, 17. maja. Z odlokom prosvetnega ministrstva so bili imenovani za zastopnike prosvetnega ministrstva pri nižjih in višjih zrelostnih izpiti naslednji delegati: za realno gimnazijo v Mariboru Pavel Vujevič, vseučiliški profesor v Beogradu; za gimnazijo v Ptuj in Murski Soboti inspektor prosvetnega ministrstva Pribislav Zarič; za Celje dr. Ante Melik, vseučiliški profesor iz Ljubljane; za klasično gimnazijo v Mariboru dr. Grgur No-

vak, vseučiliški profesor iz Zagreba; za državno učiteljsko v Mariboru dr. Milko Kos, vseučiliški profesor iz Beograda in za zasebno učiteljsko šolskih sester v Mariboru upokojeni prosvetni inspektor dr. Leopold Poljanec.

IZGUBLJENA BITKA.

DUNAJ, 17. maja. »Neue Freie Presse« piše: »Gledamo žalostni dvoboj med Dunajem in Berlinom. Vprašanje priključitve se razpravlja odkrito. S tem je bila ustvarjena atmosfera nezaupanja med Berlinom in Dunajem, ki pa bi se še najlepše končala z moratorijem, dokler se ne bi nespornostna urenila z medsebojnimi stiki. Sedaj je »tretje cesarstvo« oddeljeno od upravitelja avstrijske politike in more se reči, da je Nemčija s tem pravkar izgubila veliko bitko.«

UGOTOVITEV NEMŠKE OBOROŽITVE.

LONDON, 17. maja. Diplomatski so-trudnik »Daily Herald« doznava, da je na vidiku nova težka evropska kriza. Francoska vlada namerava predlagati Društvu narodov, da prouči in ugotovi točno stanje oborožitve v Nemčiji. Ni izključeno, da bo ta predlog podprla tudi Anglija.

POLJSKA PROTI NEMŠKEMU TISKU.

VARŠAVA, 17. maja. Doslej je vlada prepovedala uvažanje na Poljsko 40 nemških listov, med njimi vsem berlinskim, med katerimi je edina izjema »Germania«.

Dnevne vesti

Iz seje mestnega sveta. Na sinočnji seji je mestni svet podelil gradbeno dovoljenja: Ivanu Šumljaku za visokoprtilično hišo v Beograjski ulici, Bogomirju Bračku za enonadstropno stanovanjsko hišo v Turnerjevi ulici, Konradu Ranerju za enonadstropno stanovanjsko hišo v Dalmatinovi ulici, Vincencu Klemenčiču za prizidavo kopalnice pri hiši na Tržaški cesti, Josipu Pirihu za dvanadstropno stanovanjsko in trgovsko hišo na Meljski cesti, mehanični tkalnici in apreturi E. Zelenka za skladišče in kotlarno v Linhartovi ulici, Mariji Žnidaršičevi za postavitev ograje v Rozinovi ulici, Itoni Frasovi za ograjo v Tomšičevi ulici in Malčki Skazejevi za ograjo v Korošičevi ulici. Uporabna dovoljenja pa so dobili: Justin Gustinčič za adaptacijo v Tattenbachovi ulici, Ivan Majer za visokoprtilično hišo v Metelkovi ulici in Franc Čizek za visokoprtilično hišo v Aljaževi ulici. Na dnevnem redu je bilo nadalje še več personalnih zadev. Mestni svet je ugodno rešil tudi prošnjo mariborskih sladoleidarjev, ki bodo tudi letoš prodajali sladoleđ po ulicah. Sprejet je bil predlog, da naj bi se prihodnje leto pobirala od društev, ki prirejajo tombole na Trgu svobode, primerna odškodnina.

Odgovor zunanjega ministra Angleškega krožku. Na pozdravno brzojavko, poslano z akademije, je prejel mariborski Angleški krožek iz pisarne zunanjega ministra naslednji odgovor: Po nalogu gospoda B. D. Jevtiča, ministra zunanjih del, mi je čast zahvaliti se najpriščneje za brzojavne pozdrave, ki ste jih blagovolili poslati g. ministru ob priliki vaše proslave desetletnice angleško-jugoslovskega združenja. Šef kabineta V. M. Marković.

Zahvala britanskega konzula. Odbor mariborskega Angleškega krožka je prejel včeraj dalje pismo od britanskega konzula Macrea iz Zagreba, v katerem se prisrčno zahvaljuje društvu, vsem njegovim prijateljem, zlasti pa mestnemu županu g. dr. Lipoldu in okrajnemu glavarju g. dr. Ipavcu za prisrčen sprejem in iskreno gostoljubnost.

Prekmurški večer. S to prireditvijo zaključuje mariborska Ljudska univerza svoje delovanje v letošnji sezoni. Nastop preprostih kmetov iz Bogojne bo nekaj svojevrstnega, ker nam bo nudil sliko iz narodnega življenja, ki pride najbolj značilno do izraza pri svatbenih običajih. Prekmurški svatbeni običaji pa se zelo razlikujejo od prleških. Nastop prekmurških svatov bo na odru velike dvorane v Narodnem domu. Kmetje iz Bogojne se bodo pripeljali v Maribor v soboto 20. t. m. pod vodstvom tamkajšnjega šolskega upravitelja g. Breliha.

Združenje rezervnih častnikov in bojevnikov, pododbor v Mariboru, vabi svoje člane in po njih vpeljane goste rezervne častnike in bojevnike na zanimivo predavanje »Uloga aviacije v bodoči vojni«, ki se bo vršilo v četrtek 18. t. m. ob 20. uri v dvorani Nabaviljske zadruge, Rotovski trg (vhod iz Lekarniške ulice). Predava g. Franjo Pivka.

Na naslov mestnega gradbenega urada. Naš naročnik nam piše: Kolonija vil v koroškem predmestju se naglo in kaj lepo razvija. Gradi se zopet pet novih vil in zato bi bilo potrebno, da bi mestni gradbeni urad posvetil temu delu mesta malo več pozornosti. Tomanova ulica je tako razorana in ob deževnem vremenu blatna, da se kolesa vozil vdirajo do osi. Ob steku Tomanove in Medvedove ulice pa se nam zbere ob dežju velika mlaka, ker ni nikjer odtočnega jarka. Ob suhem vremenu pa se dvigajo megle prahu. Pot tam mimo je zlasti ob nedeljah, ko gredo ljudje na Mariborski otok, zelo uporabljena. Upamo, da naša prošnja ne bo glas v nebo vpijočega v puščavi.

Nezaposlenost pojava. Po podatkih OUZD v Ljubljani se je naše gospodarstvo ustalilo tako, da ne moremo več govoriti o konjunkturi gospodarski krizi. Izvzemši tekstilno industrijo, ki zavzema izjemno stališče, izkazuje v aprilu pomembnejše napredovanje samo industrija z izrazito sezijo, tako gradnje, oblačilna industrija in industrija kame-nja. Večjega padca ne izkazuje nobena industrija. Največji absolutni padec beleži le trgovina, in še ta znaša samo 61 delavcev.

Promenadni koncert. Mestno Olepševalno društvo priredi prihodnjo nedeljo v mestnem parku običajni dopoldanski promenadni koncert. Igrala bo Schönherjeva godba.

Turistovski dom na Urški gori odprt in oskrbovan. Mislinjska podružnica Slovenskega planinskega društva v Slovenjgradcu vljudno obvešča vse turiste in izletnike, da bo njen dom na Urški gori od 20. maja t. l. naprej stalno odprt in oskrbovan. Ker je Urška gora ena naših najlepših planinskih postojank, se priporoča čim številnejši poset.

Apel okrajnemu cestnemu odboru. Cesta od Šmartna do doma kraljice Marije na Pohorju je v tako slabem stanju, da je po njej vsaka vožnja nemogoča. Cestni odbor naj bi to cesto popravil še pred pričetkom glavne sezone in tajskega prometa.

Trgovske in prepisne knjige v največji izbiri, cene solidne: Zlata Brišnik, Slovenska ulica 11.

Upokojeno učiteljstvo v Mariboru prireja vsak mesec skupne sestanke, na katerih razmotrivajo razna stanovska in druga vprašanja. V tem mesecu je bil tak sestanek v zvezi z majniškim izletom na Pobrežju pri Renčlju, prihodnji pa bo tudi tam, in sicer v četrtek 8. junija ob 15. uri.

Nedeljski izlet k Sv. Križu, ki sta ga nameravali prirediti društvi zasebnih in avtonomnih nameščencev ter »Jadran«, se preloži na 28. t. m. Takrat se bo baje pridružilo temu izletu tudi članstvo Sokola I., Strelske družine in kluba »Meje«. Izlet je projektiran najprej k Sv. Duhu, od tam k Sv. Križu in nato preko Sv. Urbana v Maribor. S tem izletom je združena nekaka narodna manifestacija ob naši severni meji. Točnejši spored izleta in čas bomo še podrobno objavili prihodnje dni.

Mladinska Ribičičeva igra »V kraljestvu palčkov« v Narodnem gledališču. V nedeljo 21. t. m. priredijo kot naknadno proslavo Materinskega dneva gojenke II. dekl. ljudske šole Ribičičevo igro »V kraljestvu palčkov«. Mlade umetnice bodo vložile vse svoje lepe zmožnosti, da častno rešijo svojo nalogo. Njihov trud in požrtvovalno delo gđc. učiteljic zasluži pohvalo in priznanje. Opozarjamo starše na lepo prireditve s prošnjo, da privedejo otroke v gledališče. Saj je to tudi izredna prilika, če pomislimo, kako malo mladinskih predstav se nudi našim otrokom. Cene sedežem so dramske. Čisti dobiček bo v prid »Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju«. Mariborsko slovensko žensko društvo.

Gledališka uprava opozarja vse lastnike blokov, da veljajo samo še pri zaključni dramski predstavi »Mornar«, ki bo v četrtek 18. t. m. za red B. Mnogi abonente na blok so s plačevanjem obrovkov še vedno v velikem zastanku. Gledališče mora izpolnjevati svoje obveznosti sproti, zato pričakuje od abonentov, da ga pri njegovem delovanju podpirajo z rednim plačevanjem svojih obrovkov.

Tujski promet. V prvi polovici meseca maja je bilo pri tukajšnjem zlaščevalnem uradu prijavljenih 594 tujcev. Od teh je bilo 234 inozemcev, in sicer 34 oseb z Dunaja, 23 iz Gradca in 157 drugih.

Izvoz naših vin. Iz poročila, ki ga je poslala mariborska kmetijska kontrolna postaja oddelku kmetijskega ministrstva, povzemamo, da je bilo izvoženih v letošnjem aprilu 117.862 litrov vina v Avstrijo, Češkoslovaško, Holandsko in Belgijo. V letošnjem tromesečju pa se je izvozilo 402.012 litrov vina.

Enodnevni tečaj o pokončevanju škodljivcev in boleznih vinske trte ter o poletnih delih v vinogradu bo v soboto 20. maja na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja od 8. do 12. in od 14. do 18. ure.

Skesanji begun. Pred nekaj dnevi sta pobegnila iz tukajšnje jetnišnice kaznjenca France Šilenko, ki je bil obsojen radi vloma na tri leta težke ječe in neki France Čepe, ki je presedel kazni radi tihotapstva. Slednji pa si je premislil in se je pretekli ponedeljek zopet sam javil pri jetniškem pazniku, ki ga je vtaknil za zamrzožena okna.

Pevsko društvo v Rušah priredi v nedeljo, dne 21. t. m. ob 20. uri v Sokolskem domu v Rušah »Gregorčičev večer«. Na sporedu so deklamacije, predvajanja, moški mešani zbori in solisti. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Vprašajte vendar enkrat tudi vašega zdravnika, morda vam bo tudi on priporočal stalno uživanje Kathreimerjeve Kneippove sladne kave!

Nesreča ne počiva. Včeraj so pripeljali v tukajšnjo bolnišnico več ponesrečenec. Med njimi so bili 39letni zvančnik France Namestnik, stanujoč na Meljski cesti, ki je padel doma po stopnicah in si zlomil levo ključnico, nadalje 4letni sinček delavca Jože Kosar iz Bezene, ki je padel na domačem dvorišču in si zlomil levo roko v komolcu ter 19letni v Dupleku stanujoči delavec Anton Šaupertl, ki ga je nekdo po nesrečnem naključju obstreliš na levi roki.

Podravska tiskarna Gregorčičeva 6

podključite telef. št. 20-38!

Postregli Vam bomo z vsemi informacijami

PODRAVSKA TISKARNA GREGORČIČEVA 6

Pogrešan sinček. Danes dopoldne se je zglasil na policiji pomožni delavec Milan Ključarič iz Taborske ulice in javil, da je njegov 9letni sin Ervin, učenec I. razreda osnovne šole že pretekli ponedeljek neznanokam odšel od doma. Starši so ga iskali vsepovsod pri sorodnikih in ker ga niso našli, so v skrbeh, da se je dečku pripetilo kaj hudega. Otrok je šibke postave, gologlav in bos, oblečen v rjavkasto obleko in nosi s seboj majhen nahrbtnik.

Tatvina razstreljiva. V noči na 27. aprila so trije vlomilci v Povaljevo skladišče za razstreljivo v šminklavškem gozdu. Odnegli so 34 kg titanita, 2000 vžigalnih kopic in okrog 20 kg smodnika. Skoro ves plen so vlomilci zkopali v gozdu. Pred dnevi pa so bili izsledeni in aretirani ter izročeni mariborskemu sodišču. Organi varnostne oblasti so našli tudi precejšen del zakopanega plena in ga izročili lastniku.

Teta in nečakinja. Sinoči sta si skočili v lase v Jezdarski ulici teta Ivanka in nečakinja Urška. Med obema je bilo že del časa hudo sovraštvo, ki je sinoči izbruhnilo z vso vehemenco na dan. Teta je bila tako divja, da je v svoji jezi izpulila svoji nečakinji velik šop las in jo pošteno naklestila. Nečakinja Ivanka bo hudo teto tožila.

Tatvina kolesa. V noči na preteklo nedeljo je neznan tat odpeljal iz kleti neke hiše v Smetanovi ulici Ivanu Misleju precej vredno kolo z evidenčno številko 10591. Mislej je prijavil tatvino policiji.

Aretirana žeparica. Včeraj dopoldne so spoznale neke ženske na trgu Ivano Brennerjevo, ki je ukradla iz žepa Frančiški Ključkovi preteklo soboto zvečer pri Šmarncih 1500 Din in jo ovadile policiji. Policija je Brennerjevo aretirala in izročila sodišču.

Drobne vesti s policije. Včeraj popoldne in preteklo noč je policija aretirala Ivanko B. in Pavlo S., ker sta bili osumljeni neke tatvine. Aretiran je bil tudi neki Josip F. radi prepovedanega povratka in dva pijanca Gregor F. in Ivan P. Prijavljeni pa so bili: France K., Ivan R. in Ilija M., ki so izzivali in se pretepali ter neki Martin C., ki se je grdo vedel na ulici.

Grajski kino. Še dva dni veseloigra »Ljubezen, šala in resnost«. V predpripravi krasna opereta »Havajska roža«.

Kino Union. Od danes dalje veseloigra »Hiči polka« z Any Ondro. To je eden najboljših filmov te dražestne igralke, ki s svojo živahnostjo navdušuje publiko. Film je poln komičnih situacij in vojaških maršev.

Narodno gledališče

REPERTOAR:

Sreda, 17. maja. Zaprtó.
Četrtek, 18. maja ob 20. uri »Mornar«.
Red B. Znižane cene. Zaključna dramska predstava.

Petek, 19. maja. Zaprtó.
Sobota, 20. maja ob 20. uri »Adieu Mimi!«. Znižane cene. Izven.

Zaključek dramske sezone. Poslednja dramska uprizoritev letošnje sezone bo v četrtek 18. maja. Za zaključek bodo uprizorili komedijo poljskega pisatelja Jerzyja Szaniawskega »Mornar«. To delo spada med najbolj igrane poljske komedije ter je v Mariboru doseglo prav lep uspeh. Veljajo znižane cene. Na to zaključno dramsko predstavo opozarjamo vse gledališke abonente na blok.

»Adieu Mimi!«, izvrstna opereta Ralphi Benatzkega, skladatelja revijske operete »Pri belem konjičku«, je pri letošnji premieri preteklo soboto dosegla popoln uspeh ter se je občinstvo zabavalo, kot že dolgo ne. Prva ponovitev tega nad vse veselega dela bo v soboto 20. t. m. Režira Harastovič, dirigira kapelnik Herzog. **Znižane cene.** Bloki ne veljajo.

Benatzky: Adieu Mimi!

V soboto je bila v Harastovičevi režiji letošnja premiera tudi pri nas v Mariboru že dobro znane operete »Adieu Mimi!«, ki sta jo napisala A. Engel in J. Horst, glasbo ji je pa dal Ralph Benatzky. O delu samem ne bomo govorili znova: je tipično lahko operetno blago brez trohice poglobitve, glasba je pa prikupna. G. Harastovič je opereto zrežiral primerno njeni vsebini, nekako na meji med dobrim in pretiranim ter dosegel pri občinstvu, ki se je od srca nasmejalo, dober uspeh, dasi je bil obisk pri premieri skrajno slab.

Glavne partije so prevzeli gg. V. Skrbinšek (predsednik), A. Harastovič (tajnik) in P. Rasberger (papana) ter ga. D. Savinova (gospo predsednikovo), gđc. E. Starčeva (gospo tajnikovo) in gđc. P. Udovičeva (Mimi). Najbolj naporna in obsežna je naslovna uloga Mimi in gđc. Udovičeva jo je podala, kakor vedno doslej, tudi sedaj z ognjem prave dive. Ga. Savinova je z zunanostjo in igro močno podčrtala komiko gospe predsednikove, dočim je gđc. Starčeva ustvarila iz gospe tajnikove prav posrečen lik. Med moškimi je bil najboljši Skrbinškov predsednik, dobra sta pa bila tudi gg. Harastovič in Rasberger — razen nekaterih pretiravanj.

Ostale vloge so odigrali: gđc. Gabrovčeva gospodično iz Petrograda, ga. Gorinškova gospodično iz Londona, gđc. Križajeva gospodično iz Pariza, g. Sancin komponista, g. Blaž slugo, g. Gorinšek slugo Jeana, g. P. Kovič sodniškega izvršilnega organa, g. Tovornik policijskega komisarja in gđc. Kraljeva Madeleineo. To je bila zadnja premiera v letošnjem gledališkem letu.

—r.

Pri železodnih težkočah, izgubljenem teku, zaganenju, napetosti, zgagi, vzpehavanju, tesnobi, bolečinah v čelu, nagnjenju k bluvanju učinite 1—2 čaši naravne »Franz Josefove« vode, temeljito iztrebljenje prebavi. Mnenja bolnišnic izpričujejo, da jemljejo »Franz Josefovo« vodo radi tudi oni, ki morajo dolgo polegati v postelji in jim zelo prija voda. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vsaki lekarni, drogeriji in vseh specerijskih trgovinah.

Današnji trg. Današnji trg je bil radi deževnega in mrzlega vremena zelo slabo založen. Podoben je bil trgu ob navadnih dneh. Kmetje iz okolice niso pripeljali ne krompirja in ne drugih pridelkov. Na trgu je bilo le nekaj več zelenjave kakor ob navadnih dneh. Cene pa kljub temu niso poskočile.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 9,1 stopinj nad ničlo; minimalna temperatura je znašala 8,2 stopinj nad ničlo; barometer je kazal pri 14,9 stopinjah 741,7, reduciran na ničlo pa 739,9; relativna vlaga 95; vreme je tiho in deževno. Preteklo noč je padlo 25 mm dežja. Vremenska napoved pravi, da bo do v nekaj dneh nastopili toplejši južni vetrovi.

Počitniški dom kraljice Marije pri Sv. Martinu na Pohorja

PRIPRAVE ZA LETOŠNJE LETOVANJE NAŠIH OTROK.

Bližajo se šolske počitnice in z njimi čas, ki ga naj šolska mladina temeljito izkoristi v svoj oddih. Učeči se, med štiri stene deset mesecev zaprti študij, nudijo pravega oddiha edino narava, solnčne trate, dišeči gozdovi, planinsko sonce, čist zrak, voda za kopanje, isprehodi, vse združeno s krepko tečno hrano in izdatnim močnim počitkom v prijetni družbi svojih vrstnikov, a pod čuječim nadzorstvom idealnih, za vzgojo mladine navdušenih in požrtvovalnih mladimoljubov nadziralcev. V take razmere, v tak kraj in v take roke presadimo naše malčke vsaj za nekaj časa poletnih počitnic in videli bomo, kako se razvije njih telo, kako narastejo mišice, kako se blede lica osvežijo, napolnijo in ožarijo. Samozavest se vzbudi, samostojnost se razvije in duša se zopet približa naravi, se v njej plemeniti in osveži od zimske zapuščenosti.

Tak kraj, ki nudi prav vsega tega v obilici, je naš pohorski Počitniški dom kraljice Marije. Dosedanja večletna opazovanja uspehov bivanja otrok v njem so to preko vsega pričakovanja potrdila. Ne le s tehnično in sličnimi preiskavami, marveč s prostim pogledom na vrsto prihajajočih in s počitniškega doma odhajajočih otrok zaznamo razliko. Prihajajo bledi, slabotni, s povešanimi rameni, tihi. Odhajajo rjavordeči, okroglih lic, jasnih oči, napetih mišic in vzbočenih prs z veselimi sijajočim obrazom.

Vsako leto se dom izpopolnjuje z namenom nuditi otrokom popolno ugodnost bivanja in zadostiti točno vsem zdravstvenim zahtevam. Že lani preurejeno in povečano glavno poslopje je letos povsem dovršeno, opremljeno s toplo vodno napravo, kopalnico, umivalnicami in angleškimi kloseti. Vodovodna napeljava nudi vsej napravi in ostalim objektom pitne in umivalne vode, po mili volji okrepčujoče kopelji željni mladini pa je na razpolago lepo urejeno kopalnišče in prhe.

Seveda je preskrba otrok prvovrstna, hrana petkrat na dan in obilna, nadzorstvo čuječe in stalno, zdravstveno zaščito dajeta sestra in zdravnik, ki sta stalno v koloniji, za razvedrilo in najrazličnejše igre je pa tudi poskrbljeno. Naprava ne stoji osamljena, marveč je obdana od vseh strani z obširnimi posestvom, travniki in gozdovi; obširen vrt daje obilo vitaminsko bogate hrane in okusnih prikuh, mleko je domače.

Doslej je bivalo v koloniji od začetka ustanovitve doma skupno 1395 otrok iz vseh slojev z najlepšimi uspehi. Vse je tudi že pripravljeno za otvoritev letošnje sezone, ki se začne v sledečih terminih: I. skupina od 11. VI. do 10. VII.; II. skupina od 11. VII. do 9. VIII.; III. skupina od 10. VIII. do 8. IX. Kdor želi podrobnejših informacij za sprejem, naj se obrne za prospekt na društveno tajništvo v Maribor, Strossmayerjeva ul. št. 26.

Borba za severni tečaj

KAJ VLEČE LJUDI V ARKTIČNE POKRAJINE.

Nepreiskana tečaja naše zemlje sta že več stoletij privlačna točka za smeje preiskovalce in velike duhove. Pogoltnila sta že veliko žrtev, ali ljudje se še vedno ne plašijo strahot, ampak se drzno spuščajo v avanture za blaginjo človeštva.

Pred leti je bil vesoljni svet iznenađen, ko se je razneslo, da so našli Andreevjevo ekspedicijo, ki se je leta 1897. odpravila na severni tečaj in tam izgubila. Velika toplota je omogočila, da so prišla na dan trupla drznega raziskovalca in njegovih tovarišev.

Nekaj tednov pozneje so našli tudi na Franklinovo ekspedicijo. Našim čitateljem je znana tudi ekspedicija italijanskega generala Nobila, ki se je ponesrečila. Tedaj je bil pogubljen tudi znameniti raziskovalec Amundsen, ki je šel iskati Nobelove tovariše.

Potem je krenil na pot tudi sir Wilkins s svojim »Nautilusom«, da bi prodrl pod ledom na severni tečaj, kjer se je mislil sniti z dr. Ekeneryem, ki je nameraval po zraku preleteti polarno ozemlje, kar se mu pa ni posrečilo.

Severni tečaj je že od nekdaj mikal smeje raziskovalce, pa tudi avanturiste. Kolikor vemo, je bil Pitea prvi, ki se je leta 345. pred Kr. odpravil na severni tečaj in dosegel Tulo (?). Brzkone je prišel do današnje Norveške ali pa do Sentlandskih otokov. Za njim so šli še drugi. Tako je bila leta 795. odkrita Islandija, leta 983. Grenlandija in leta 1194. Špicbergi. Ali to so bila bolj ali manj osamljena potovanja na severni tečaj. Šele ko sta okoli leta 1500. brata Koterea odkrila Novo Fundlandijo, so se začele odpravljati bolj pogoste ekspedicije na severni tečaj. V srednjem veku je bilo brez števila ekspedicijskih zlatih jh je pa bilo več po znanem razpisu angleškega parlamenta leta 1743, ki je obetal 20.000 funtov sterlingov nagrade tistemu, ki najde novo zvezo s kontinenti.

Kadar pomislimo na žrtve severnega tečaja in na drznost današnjih raziskovalcev, se nam vsiljuje misel in vprašanje, kaj je prav za prav tisto, kar vleče ljudi v to ledeno puščavo, čemu žrtvujejo svoje življenje in velikanske vsote denarja, da bi prišli do zemeljske osi.

Svoj čas je mikal beli sever ljudi, ker je bila ondi zemlja zlata. Iz Alaske se je širila zlata mrzlica, ki je zgrabila velike mase sveta.

Ta zlata mrzlica je že davno prešla, vendar tišče ljudje še vedno na sever.

Namen prejšnjih ekspedicijskih je bil, da dospéjo na tečaj pa da si tam pokore belega velikana, ki ondi nevzdržljivi spi že tisoče let. Tega prvotnega namena ni več. Danes vedo že otroci, da je tečaj odkrit.

Pred 10 leti je bilo ustanovljeno mednarodno društvo za preiskovanje severnega tečaja s pomočjo zrakoplova. Predsednik tega društva je Nansen. Vse tehnične pridobitve uporabljajo raziskovalci v svoje namene. Poprej so hodili na severni tečaj s sanmi, psi in jeleni, kesneje z baloni, danes pa že s podmornicami.

Znani preiskovalec Andrea je prvi poizkušal priti z balonom s Špicbergov na severni tečaj. Njegova ekspedicija se je, kakor vemo, tragično končala. Pozneje je poizkušalo še nekaj ekspedicijskih priti z balonom na tečaj, ali brez uspeha. Šele Amundsen je leta 1926. uspel, da je z zrakoplovom »Norge« preletel severni tečaj od Špicbergov do Aljaske. Tisto leto je preletel severni tečaj tudi Američan Byrd z letalom. Šel je s Špicbergov, dosegel tečaj in se vrnil na Špicberge, ne da bi se bil spustil na zemljo.

Potem je bilo okoli Špicbergov več ekspedicijskih z raznimi nalogami. Nekaterih ekspedicijskih namen je bil, da doženejo usodo prejšnjih ekspedicijskih in dobe v roke njih zapiske in posnetke. Namen drugih ekspedicijskih, ki so dobivale subvencije od ameriških finančnikov, je pa bil, da odkrijejo zlato in premog na severnem tečaju, ker se domneva, da leži pod ledom premog in zlato. Svrha učenih ekspedicijskih pa je, da dobi znanost nove podatke o raznih vremenskih pojavih in zračnih strujah, pa da preiščejo zemeljski magnetizem. In naposled, da najdejo novo pot, po kateri bi se hitreje in laže prišlo s kontinenta na kontinent, to je bil namen sira Huberta Wilkina, ki je krenil v svoji posebej v ta namen zgrajeni podmornici »Nautilus« na pot, da osvoji severni tečaj v družbi najznamenitejših učenjakov vesoljnega sveta, med katerimi je bil tudi učen beograjski profesor matematike dr. Mihajlo Petrovič. Poizkusni »Nautilusom« pa se niso obnesli.

Velika skrb je prevzela potem ves svet za usodo prof. Wegenerja, ki je nameraval preziniti v centralni Grenlandiji v posebnih kolibah. Hotel je pokazati, kako bi se dale urediti tam pomožne postaje. Ako bi mu to uspelo, bi bil omogočen etapni polet preko severnega tečaja. Toda namesto tega je našel tam smrt.

Ali se izplačajo takšne ekspedicije? Poizkusimo o tem kaj malega povedati. Amundsenova ekspedicija je stala 150.000 dolarjev. Ta ekspedicija je ugotovila, da je še do 100.000 kvadratnih

milij neodkrita zemlja, ki bi bila velikega pomena za ljudi in kolonizacijo. Seveda bi bilo treba še poprej premagati velikanke zapreke.

Moderna vedo označuje pet tečajev, in sicer: zemljepisni severni tečaj, ledeni tečaj, magnetski tečaj, tečaj vetrov in tečaj hladu. Natančni položaj teh tečajev še ni ugotovljen. Profesor Wegener in neka britanska ekspedicija iščeta tečaj vetrov. Ta tečaj leži na Grenlandiji. Za tečaj hladu mislijo, da je nekje v Sibiriji, ledeni tečaj pa je nekje blizu zemljepisnega. Magnetski tečaj se izpreminja.

Vse te žrtve belega severa ne bodo in ne morejo odvrtiti velikih duhov in drznih raziskovalcev, da bi ne nadaljevali svojih energičnih preiskav za blaginjo človeštva in znanosti, dokler si ne bo prejel ali slej tudi tega velikana človek pokoril.

In tedaj se bodo možje genialnega uma vzdignili na raketnih strojih, da si osvoje planet.

Sokolstvo

Sokol Maribor-matica javlja, da so od danes naprej uradne ure vsak torek od četrta na sedem do četrta na osem in ne več ob sredah kot do sedaj.

Matj s tremi otroki v smrt.

Na Dunaju se je odigrala pred dnevi težka tragedija v družini brezposelnega monterja Maksimilijana Schatzla. Med tem, ko se je Schatzl odpravil za zaslužkom v okolico mesta, je zastrupila njegova nevarno bolna žena sebe in vseh troje otrok s svetilnim plinom. Nesrečna ženska, ki je bila v zdravniški oskrbi, je obupala nad ozdravljenjem. Spravila je vse tri otroke v posteljo in nato odprla plinsko pipo. Zapustila je poslovljno pismo, ki ga je končala z besedami: »Otroci se še smehljajo, toda to je njihov zadnji smehljaj«.

Radi padca izgubila spomin.

Preteklo nedeljo se je zgodila v Mödlingu pri Dunaju motociklistična nesreča s težkimi posledicami. Na ostrem ovinku je padla neka mlada deklica s sedeža za vozačem motornega kolesa in obležala nezavestna, dočim je motociklist nadaljeval vožnjo in izgubil sledu. V bolnišnici se je deklica kmalu zavedla, vendar so morali zdravniki ugotoviti, da je zaradi padca izgubila spomin. Zaenkrat oblasti še niso mogle dognati, kdo je nesrečnika, kakor je tudi še neznan ime motociklista, ki je zakrivil nesrečo.

Krasni dohodki Grete Garbo.

Slavna filmska zvezda Greta Garbo, ki se je po daljšem bivanju v svoji švedski domovini zopet vrnila v Hollywood, je pričela zopet igrati. S filmskim podjetjem je sklenila novo pogodbo, po kateri bo prejela za vsak film, v katerem bo nastopila, honorar 250.000 dolarjev.

Daruite knjige za knjižno akcijo!

Dr. F. Lašič:

Niški zbor JRKD

Toliko prijateljev in znancev me je vprašalo, kako je bilo v Nišu, da se čuim dolžnega, da svoje opazovanje in vtise povodom tega veličastnega zbora priobčim širši javnosti. Te vrstice bodo zanimale one, ki še niso bili kakor jaz v južnih krajih.

Za delegate iz bivše mariborske oblasti je bilo v Mariboru pripravljenih več pulmanovih voz. Dne 21. IV. nas je vstopilo v Mariboru 5 udeležencev (Stegnar, Zloklavec in jaz iz Maribora, ter Šabeder in Zgonc s Teznega). Na Pragerskem so se nam pridružili Ormožani — obče najprijetnejša 8 članska delegacija, polna dobre volje — in Murskosobočani. V Zidanmostu smo se pridružili poln. V Zidanmostu smo se pridružili poln. V Brežicah je bil vlak nabito poln. V Beogradu smo prispeli v soboto zjutraj, kjer smo si površno ogledali mesto in popoldne ob treh nadaljevali pot v Niš, kamor smo prišli ob enajstih ponoči. Prenočili smo deloma v lastnih vozovih, deloma pa v šoli, sicer na skromnih pa dokaj zadovoljivih ležiščih.

Vožnja od Zagreba naprej je za nekakšno monotono, za prvence pa, ki obvladajo nekoliko znanja iz zgodovine in

zemljepisja ter se zanimajo za gospodarstvo in narodoslovstvo, pa zanimiva. Sisak je napredujoče zgodovinsko mesto ob Kolpi, ki napaja svojo strugo iz Bele Krajine, iz Gorskega kotarja izpod Delnic, iz Dobre, izpod Kleka in iz odtoka Plitvičkih jezer — Korane. Od Jasenovca naprej vozi vlak skoraj tik bosenske in srbske severne meje 400 km tja do Beograda. Južna stran je hribovita. Tu in tam se opazijo tudi gorovja, imponantne višine, kakor Prosara in Kozaro planina, Bosensko srednje gorovje, Majevica planina, Cer in Vlašič planina ter pri Beogradu Avala. Skozi ta gorovja so si izdolbila svoje struge Una, Vrbas, Bosna, Kolubara in Drina, ki napaja rodovitno Mačvo. Ob visoki vodi se izlivi nekaterih teh rek v Savo opazajo z vlaka. Od Mitrovice se vidi Mačva. Severno od Mitrovice se razprostira znamenita Fruška gora. Od Broda naprej je široka ravnina s črno zemljo, katero pokrivajo bujna travišča in bohotni posevki. Tukaj je tista srečna zemlja, katere ni treba gnojiti orati pa le toliko, da se seme v zemljo spravi. Polja so skrbno obdelana. Po travnikih in močvirjih se leno potikajo čaplje, štoklje in druge ljubiteljice vlažnih tal.

Prvi pogled na Beograd je imponanten. Nove stavbe prevladujejo, med temi so tudi mnoge velike palače. Čez kakih dvajset let bo Beograd ena najlepših pre-

stolic. Na Kalimegdanu, kjer so nekoč rožljale zakrivljene sablje in ostroge janičarjev ter paš, so krasni nasadi in lepo negovani vrtovi pestrih cvetic. S Kalimegdana je krasen razgled na savsko in donavsko pristanišče, Zemun in severni del mesta. Vsepovsod se opaža, da se skrbi za olepšavo mesta. V Beogradu je mrgolelo tujev t. j. posetnikov niškega zbora. Vsem se je videlo, da so prvič v Beogradu in so z veliko radovednostjo ogledovali in občudovali napredek naše prestolice.

Da je Slavonija rodovitna in skrbno obdelana zemlja, je znano, zato sem bil radoveden na svet pod Beogradom — proti Nišu. Ob treh smo odrinili mimo Topčiderja in Avala proti Nišu. Početkom je bil svet hribovit s skalnatimi rebri, sicer pa pokrit s pašniki, njivami in gozdovi. Skozi tri predore smo dospeli v spodnjo Moravsko dolino. Ta je obrobjena tja do Niša z nestrmimi, raztegnjenimi hribi, slično hribov od Sv. Petra proti Pljuju. Dolina je tu ožja, tam zopet širša. Hribi so pokriti s pašniki, njivami, vrtovi in gozdovi. V dolinah so travniki in njive. Vasi ne obstojajo iz strnjjenih skupin hiš, kakor pri nas in na Hrvatskem, temveč so hiše raztresene, krog hiše je plot z dvoriščem, nato sadonosniki in druga zemlja. Zato so vasi zelo obsežne, pa tudi velike. Iz vlaka so se opazile hišne številke 716, 796 itd.

Iz tega se da sklepati, da se Turci ni brigal, kje si raja stavi svoje hiše ter se je zadovoljil z deležem na pridelku. Pri nas in na Hrvatskem pa je gosposka odločevala, kje se naj naselijo podaniki. Zemlja je skrbno obdelana. V dolini prevladujejo travniki na obronkih, njive, pašniki in gozdovi ter vrtovi. Gozdov ni preveč, da si že tukaj pričinja Šumadija. Nerodovitnih leg ni. Hiše so večinoma zidane v četverokotu, krite z opeko ter pobeljene. Skoraj polovica hiš je novih, le kaka desetina hiš je starih, s slamo ali drugim kritih. Gospodarska poslopja so ločena in ločena tudi stranišča. V sadonosnikih prevladuje sliva. Slivnjaki so pravokotniki zraven hiš, večinoma ograjeni. Slive so sajene v redih ter skrbno obrezane in negovane. Skoraj vse drevje je bilo okopano. Marsikateri naš kmet bi se lahko šel semkaj vzgledovat. Ob času zbora so slive cvetele. Slivnjaki so bili en sam beli cvet. Obča slika čarobno-lepa, ker so istočasno cvetele tudi breskve, marelice in tudi črešnje. Malo je jablan, zdi se mi, da jih prebivalstvo ne ve gojiti. Ker je zemlja zelo rodovitna, rastejo jablane bohotno kakor pri nas vrbe. Radi nestrokovnega obrezovanja, ne dajejo jablane dovoljne koristi. Vobče napravi pokrajina v Moravski dolini na ljubitelja in poznavatelja narave zelo ugoden utis. Prihodnjič dalje.

Spomini na „Zeleni kader“ v pohorskih gozdovih

Doživljaji vojvode pohorskih dezertarjev. Ob 15letnici četovanja.

5. Pohorski drvar.

Poletje leta 1917. je bilo navidez že v znamenju popuščanja napram političnim osumljencem. Pri kadru v Mariboru sem dobil nepričakovano lahko dopust za vožnjo drv s Pohorja v vojaško skladišče v Mariboru. Pa še celo 2 meseca, kar je bilo za takrat mnogo! Še danes ne vem, kdo je bil tisti moj prijatelj v Mariboru, ki mi je s tem pripomogel k vsej nadaljnji akciji. Pričakoval sem hudo kazen za jesenske potegavščine, pa me je čakalo presenečenje! Pa še nekaj zasluzka je bilo pri drvarih.

V Rušah so vsi narodnjaki trdno upali, da pride kmalu Jugoslavija. Večkrat smo šepetaje ugibali, kako dolgo še bo trajalo morenje.

Moj sklep je dozorel: »Nazaj k vojakom ne pojdem več!«

Za podaljšanje dopusta se nisem več zmenil. Vojaške cunje sem že vse zavrzel s trdno voljo, da rajši v smrt kot bi pa služil cesarju...

Po 2mesečnem samovoljnem podaljšanju, me je klical kader na odgovor. Prišel sem v civilu. Nadporočnik Turič — Slovenec! — me je pozval, da se takoj v vojaški obleki vrnem v — zapor. Odločno sem odklonil poziv ter jadrno izginil iz vojašnice. In res je bil to moj zadnji popravek s predstavnikom cesarske vojske.

6. »Zeleni kader«.

Najlepša je pohorska jesen, ki žari in gori vse tja preko starih in slavnih Glazut, daleč mimo Šumika proti vzhodu in zahodu. Megleno morje nas večkrat obdaja krog in krog, da smo kakor otok sredi oceana. Pohorski grebeni pa so

polni toplega in svetlega solnca. Takrat je tudi nam Pohorcem toplo pri srcu. Posebno moč in samozavest nam vliva slikovita domačija. Kakor nikdar prej in pozneje sem občutil to krasoto v jeseni 1. 1917.

Ruška kočja z gostoljubnim gospodarjem Serncem je bila že v predvojnih časih močna narodna postojanka na našem Pohorju. Razumljivo, da smo si jo izbrali za drugi dom tudi vsi oni, ki smo v najhujših časih utekli sovragovim sponam in zbežali izpod proslulih črno-žoltilih praporjev avstrijskih mogotcev.

Dezertersko življenje je bilo v dobi najhujše strahovlade zelo riskantno podjetje, dasi za narodno zavednega Pohorca v znanem domačem terenu razmeroma lahko početje. Trdno zaupanje v skrajšnje osvobojenje pa je bila ona gonilna sila, ki nas je neprestano vzpodbujala in krepila.

Globoko pod glavnim grebenom blizu Peska, daleč od poti in stez v pravem pravicem gozdu je bilo naše skrivališče, ki smo ga pripravili za primer največjih nevarnosti. Tu je v skoraj nedostopnem položaju vedrila centrala pohorskega »Zelenega kadra«, ki je ne bi mogla izslediti vsa takratna mariborska posadka, če bi križarila po pohorskih gozdovih.

Podzemna kaverna se je tajno odpirala z maskirano smreko, trhel štor je služil kot dimnik, le svetlobe je bilo malo. Primitivno skladišče je razpolagalo z razno civilno, vojaško, železničarsko in celo — orožniško obleko. Vojaških in loyskih pušk z municijo je bilo dovolj, prav tako nekaj revolverjev raznih siste-

mov. Skromno ognjišče je včasih premoglo tudi kakšne »specialitete«: gozdovi so nam v teh predelih naravnost vsiljevali svoje zajčke, srnjake in druge drobce.

Skratka: bili smo pripravljeni, da vztrajamo do konca!

7. V znamenju zelene vejice.

Do pomladi 1. 1918. je naša posadka štela že 16 mož. Sicer v razmerju s trpljenjem naših ljudi le neznatna četica, a po tovarištvu in mišljenju povsem zanesljiva celica. Največ tovarišev je bilo z južnega Pohorja. Najbližnji tovariš mi je bil Jože Robnik iz Lobnice, ki je dolgo sodeloval, pa tudi Trstnikovi in Majalovi fantje so bili vzorni četniki.

Vedeli smo za »Zelene kadre« ob hrvaški meji, na Boču in pri Celju, žal nisemo mogli dobiti nikakih vezi, kar je bilo vsemu pokretu le v škodo. Navezani smo bili le sami nase.

Ljudje na severnem in južnem pohorskem pobočju so nam bili — kljub grožnjam orožnikov — z malimi izjemami naklonjeni. Dogovorjen znak smrekova zelena vejica, položena na pot ali zataknjena blizu hiše, nas je opozarjala na nevarnosti. Ob slabem vremenu smo spali tudi pri kmetih, največkrat pa v Ruški koči, kjer smo se čutili najbolj varne. Da smo si pridobili vsaj nekaj denarja, smo na naših pohodih trgovali s svinjama, ovcami in teleti. Tako smo lažje prišli v stik z ljudmi, pa tudi v dolino in celo v Maribor smo skrivaj tovorili meso, kar je v dobi mesnih kart bilo dokaj privlačno. Kupčija je dobro uspevala in marsikdo ni vedel, da je kupil meso od — zloglasnih dezertarjev, ki jih iščejo brezuspešno že več mesecev. Večkrat, ko je bil »zrak čist«, smo ob petju in godbi v Ruški koči povsem nemoteno nazdravljali bodoči Jugoslaviji. Dasi smo ob vsaki priliki ljudem tolmačili naše po-

slanstvo, nas mnogi niso hoteli razumeti. Vsaj vojna posojila bi si bili lahko prihranili, pa so nam še očitali — boječnost. Pa smo tudi takim dokazali z dejanji, da nas vodijo višji ideali in da naša pričakovanja niso prazne sanje.

Nekaj najznačilnejših dogodkov mi je ostalo še dobro v spominu.

8. Kot ubežnik pod domačim krovom.

»Ljubo doma, kdor ga ima!« Resničnost tega pregovora še le prav poznaš, če si zapuščen in preganjan. Hudo domotožje me je mučilo, ko sem pri Ruški koči zvedel, kako orožniki sumničijo mater, da me skriva doma. Zagrozili so ji že z aretacijo. Mati je bila kot zavedna pohorska Slovenka oblastnikom prav tako trn v peti kakor jaz. Dobro je poznala moje početje in ga je razumela. To me je še bolj vabilo domov, in res sem večkrat skrivaj prihajal ponoči na Lobnico. S svežimi močmi in z novimi pobudami sem se ob prvem svitu vračal spet k svoji četi. Pri takih obiskih je bilo treba mnogo previdnosti. Saj nikdar nisem bil siguren, če ni hiša skrivaj zastražena. Tu mi je izvrstno znal pomagati brat, ki je bil kot invalid stalno doma. V primeru nevarnosti je bila v gotovi razdalji v gozdu položena smrekova veja v opomin: »Čuvaj se!«

Neko jutro sem po naključju zaspal v domači hiši. Ko bi že moral ob svitu biti v planinah, so hišo že obiskali orožniki. Zaslišal sem jih v veži, zgrabil revolver in — čakal...

»Kje je Alfonz?« vprašajo mater.

»Če je doma, je v skednju. V hiši ga ni!« odvrne oče, ki mojega četovanja ni mogel razumeti. Takrat sem uvidel, da v primeru nevarnosti tudi sicer strogo očetovo srce popušča in brani sina.

Ko so orožniki odšli v skedenj, sem pri drugih vratih zlahka smuknil v bližnji gozd...

(Se bo nadaljevalo.)

Ptuj

Policijske zadevščine. Dva postopača je te dni ptujška policija prijela. Pri obeh se je pokazalo, da nimata čiste vesti. Prvi je Franc Rubin, brezposelni delavec od Sv. Miklavža pri Ormožu; išče ga mariborsko okrožno sodišče in zategadelj so ga poslali v Maribor. — Drugi je Pavič Alojz iz Gjurmanec pri Krapini na Hrvaškem. Že 1. maja t. l. bi bil moral začeti služiti svoj kadriški rok pri vojakih. Vojaškega begunca so izročili vojaškim oblastem v Varaždinu.

K umoru v Turnišču pri Ptuj. Preteklo soboto so iz ptujskih zaporov odpeljali v zapore mariborskega sodišča Konrada Murka in Marijo Vrežetovo, ki sta osumljena, da sta sodelovala pri umoru gostilničarja Emeršiča v Turnišču dne 17. aprila t. l.

Zločinsko početje. Pred nekoliko dnevi je šestorica brezsrčnežev vrgla v Dravo pri Liki poleg Sv. Janža več dinamitnih patron in jih vžgala. Eksplozija je ugonobila veliko rib in ribjega zaroda. Zlasti je bilo uničenega mnogo sulčjega zaroda, ki ga mariborsko ribarsko društvo s tako vnemo polaga v Dravo. Nekoliko večjih rib, ki so mrtve splovale na površje reke, so polovili, osta-

lo pa je odnesla voda. Orožniki so 5 teh junakov že prijeli, šesti pa se še skriva. Dognano je, da so si priskrbeli dinamit z vlomom v trgovino trgovca Povaleja v Dogašah.

Pregled in popis živine in prevoznih sredstev za mesto Ptuj se bo vršil 20. junija t. l.

Zvočni kino. V sredo 17. maja ob 20. uri in četrtek 18. maja ob pol 19. in pol 21. uri predvaja ptujski zvočni kino film »Sen naših dni«. V glavnih vlogah Lilian Harvey in Willi Fritsch.

Konjice

Mesto tajnika pri okrajnem cestnem odboru je razpisano in morajo pri njem vložiti prosilci svoje prošnje.

Izredni glavni občni zbor okrajne organizacije JRKD se bo vršil v nedeljo 28. maja t. l. ob 10. uri v dvorani Narodnega doma v Konjicah z naslednjim dnevnim redom: 1. poročilo narodnega posl. g. Karla Gajšeka, 2. debata o poročilu, 3. razgovor o delovnem programu za poletno sezono in 4. slučajnosti. Predsedniki, podpredsedniki in tajniki vseh krajevnih organizacij stranke v okraju in delegati se morajo udeležiti občnega zborna polnoštevno.

Velik shod JRKD v Zrečah bo v nedeljo 21. t. m. po prvi maši pred Kračano-vo gostilno. Na shodu bodo govorili narodni poslanci in delegati okrajne organizacije.

Narodni poslanec Karol Gajšek med ljudstvom. V nedeljo 14. maja sta se vršila shoda v Špitališču po prvi maši v šoli, kjer je poročal g. nar. poslanec o delu v narodni skupščini in ob 11. uri v Črešnjicah, kjer se je v Pristovnikovi gostilni in pred gostilno nabrala množična množica mož iz vse fare. Gosp. narodni poslanec Gajšek je podal poročilo o podrobnem delu v narodni skupščini in o bodočem delu v skupščini ter gospodarskem delu v okraju. G. dr. Mejak je podal sliko našega notranjega in zunanjega političnega položaja, obrazložil program vsedrjavne stranke in pozval k pristopu.

Majniški izlet Sokolskega društva Konjice in njegovih čet iz Špitališča in Konjiške vasi na Kumno se je moral zaradi neugodnega vremena preložiti na nedeljo 21. maja z odhodom prve skupine ob 10. uri, druge skupine pa ob 13. uri izpred telovadnice. Izleta se udeležijo tudi sokolski prijatelji iz Vojnika, Dramelj in Frankolovega. Podrobna navodila so razvidna na društveni deski.

Gasilno društvo v Tepanju je pričelo prejšnji teden graditi svoj dom na bivšem Strašnikovem svetu pred šolo. Material so požrtvovalni gasilci zvozili na stavbišče brezplačno, tudi se bo gradnja doma samega izvršila večinoma s prostovoljnimi delom. Dom se namerava otvoriti v nedeljo 13. avgusta t. l. na slovesen način.

Bernard Shaw in angleški čebelarji.

Nedavno je dobil Bernard Shaw strog ukor od nekega društva, iz katerega pa je bil nato tudi dejansko izključen. To društvo je bila organizacija londonskih čebelarjev, ki je svoj čas izvolilo odličnega pisatelja za svojega dosmrtnega častnega člana. Na zadnji seji društvene uprave pa je predlagal pastor dr. Green, da se Shaw izključi iz društva zaradi »blasfemije o Kristusu in njegovih apostolih«. Shaw je namreč nedavno izdal knjigo z naslovom »Pustolovščina črnke, ki je iskala boga«. Dr. Green je ogorčen izjavil, da človek, ki govori s takim cinizmom o temeljnih načelih krščanske vere, ni vreden, da pripada društvu čebelarjev.

Spominajte se CMD

Mali oglasi

Razno

PLETILJO.

Izurjeno, sprejme Jeglič, Tržaška cesta 8, Maribor. Istotam na prodaj pletilni stroj 8-60. 1796

DOLGO, BELO, OVCJO VOLNO.

afrik, žimo, nudi najceneje v Mariboru F. NOVAK, Vetrinjska 7, Koroška 8, Glavni trg št. 9. 1794

MARTIN SAFRAN.

sobo-, črkoslikar, pleskar in ličar, Maribor, Slovenska ul. 16, prevzema vsa v to stroko spadajoča dela ter jih izvršuje dobro in poceni. 1664

DNEVNO SVEŽI JOGHURT

na debelo, na drobno. Mlekarna Bernhard, Aleksandrova cesta 51. Koroška cesta 10. 1668

OBLEKE, ČEVLJE.

Če tudi potrebne popravila. knjige, nakit, porcelan, pohištvo, perilo, plača najboljša Grajska starinarina, Trg svobode. 1662

NAGOBČNIKE.

ovratnike, biše in vrvice za pse v veliki izbiri nudi Iv. Kravos, Aleksandrova c. 13. 1528

VINO.

prvovrstno, od 10 litrov naprej po Din 4 dobite v Dravski ulici 15, pri Arbelterju. 1741

Stanovanje

STANOVANJE.

veliko, suho sobo s štedilnikom, oddam Pobrežje, Zerkovska cesta 33. 1764

STAREJŠA VDOVA.

poštena in zanesljiva, išče službo gospodinje ali k otrokom. Naslov v upravi. 1745

ABSOLVENTINJA TRGOVSKEGA TEČAJA.

z znanjem slovenskega in nemškega jezika, strojepisja in slovenske stenografije išče nameščenja. Ponudbe na upravo lista pod »skromna«. 7000

Službo išče

ŠIVILJA.

ki živa vse, hitra in perfektna, išče stalnega nameščenja. Naslov v upravi »Večernika«. 1795

Prodaj

MOTORNO KOLO

na prodaj! Vprašati: Komenškega ul. 13. 1793

Sobo odda

DVA GOSPODA

aprejmem na stanovanje. Posprejem na stanovanje. Posprejem na stanovanje. Posprejem na stanovanje. 1737

Oglašujte!

VELEZANIMIVI ROMAN

PROKLETSTVO LJUBEZNI

DOBITE TUDI V UPRAVI JUTRA IN VEČERNIKA MARIBOR, GOSPOSKA UL. 11

CENA ZA OBA DELA 35 DIN